

ZANIKLÝ KOSTEL SV. VÁCLAVA V ČACHOVICÍCH, OKRES CHOMUTOV

MIRJAM SKOUMALOVÁ

Obr. 1. Čachovice – celkový pohled, nedatováno, OM Chomutov – fond pohlednic.

Vesnice Čachovice se nacházela přibližně 8 km východně od Kadaně, v nadmořské výšce 277 m, na území částečně likvidovaném výstavbou Nechranické přehrady. Rozkládala se na svahu podél pravého břehu Lužického potoka. Stoupající protáhlá náves, obklopena z obou stran zemědělskými usedlostmi tzv. redukovaného franského typu, končila kostelem sv. Václava s bývalým hřbitovem a sloupem Čtrnácti svatých pomocníků.¹

Původní usedlosti byly většinou v 19. století přestavěny, obytné části byly zděné a zvýšené o patro, často s přístupem do dvora velkou zděnou bránou se zdobným štítem. Ve střední části dispozice obytné budovy byla síň, buď plochostropá s dřevěným schodištěm do patra nebo se dvěma až třemi poli klenby a kamenným schodištěm, za kterým byl přístup do zadní komory. Na protějším břehu potoka se nacházely dva klasicistní panské dvory. Vzhledem k výskytu velmi úrodné půdy v okolí bylo hlavním zdrojem obživy zemědělství. Koncem 19. století se zde značně rozšířilo pěstování chmele, byly založeny také nové chmelnice. Celková rozloha katastru obce byla 510 ha.

Ves byla známa již ve 13. století jako sídlo vladyků z Čachovic. K roku 1239 je uváděn Štěpán de Chachowitz, 1318 Bedřich a Lambin, roku 1327 Bohuslav de Czachwicz. Existence kostela sv. Václava byla doložena již k roku 1358. Podle výše půlročních poplatků (18 českých grošů) z roku 1384 bylo usuzováno, že čachovický kostel patřil k nejstarším v kraji.²

Čachovice se na sklonku 14. století staly majetkem pánů z Dubé, z nichž Jindřich z Dubé je vlastnil až do husitských válek. V 15. stol. bylo ke kostelu uváděno podací právo Kadaňských. Následně od začátku 16. stol. až do roku 1848 náležela obec královskému městu Kadani jako součást panství Milžany téměř trvale, jen s několika málo přestávkami. Např. roku 1547 Kadaň ztratila většinu svých statků, mezi nimi i Čachovice, jako trest za účast v povstání proti Habsburkům. Kadani se podařilo postupně vykoupit většinu vesnic, dvorů a mlýnů zpět – celé Čachovice až v roce 1561.³

Dříve než hnědé uhlí se v uvedeném území používaly k dalšímu zpracování kamencové břidlice, s jejich těžbou začal Kryštof z Gendorfu, tehdy uznávaný důlní odborník.

¹ Zdena BINTEROVÁ, *Zaniklé obce Chomutovska II. díl*, Chomutov 1995, s. 9.

² TAMTÉŽ, s. 10.

³ TAMTÉŽ, s. 10.

Obr. 2. Čachovice – kostel sv. Václava s bránou, 1965, sbírka NPÚ UL – pův. základna TO Vtelno.

Roku 1544 zde otevřel první důl na břidlici u nás. Vyráběl tu kamenec a zelenou skalici, v té době dovážené až z jiho-východní Evropy. Gendorf získal od panovníka velmi brzy rozsáhlá privilegia umožňující mu rozšířit provoz natolik, že stačil pokrýt tuzemskou poptávku po kamencových výrobcích. Panovník si však brzy uvědomil výnosnost tohoto podniku, prohlásil kamenec za královský vyhrazený nerost a důl převzal. Zakázal dokonce dovoz všech konkurenčních zahraničních i tuzemských výrobků. Státní správa však s podnikáním neuspěla, a tak Gendorf koupil roku 1551 čachovický podnik zpět. Zůstal jeho majitelem až do své smrti roku 1563. Různí další majitelé již nedokázali zajistit rentabilitu podniku. Potíže se zásobováním surovinami nezbytnými k výrobě nebyly hlavním důvodem ukončení provozu koncem 80. let 16. století. Tím byla s největší pravděpodobností konkurence bohatšího chomutovského ložiska spolu s malými organizačními schopnostmi tehdejších majitelů.

O opuštěné čachovické ložisko kamencových břidlic projevil zájem koncem 17. století hrabě Ferdinand Max. Harras, tehdejší majitel panství Červený Hrádek, kterému se nepodařilo získat kamencový důl u Jirkova. I když u Čachovic a Čermníků podnikal částečně i ve své vlastní režii, získával pro dobývky většinou jiné podnikatele. Provoz ale nebyl úspěšný, a byl proto brzy zastaven. Od roku 1770 byl uváděn již jako bývalý důl u Čachovic.

V minulosti byly Čachovice známé také výskytem minerálního pramene, jehož léčebné účinky byly známy již ve

14. století. Na speciální mapě Čech z roku 1720, vydané J. K. Müllerem, byly Čachovice zakresleny již jako lázně (Badeort), přestože obec získala název Lázně Čachovice až v srpnu 1883. Je ale doloženo, že např. v letech 1770–1780 byla zdejší minerální voda dopravována v sudech do Kadaně a okolí. Lázně se nacházely na severním okraji obce. Původně dřevěný objekt dala obec v letech 1820–1821 vlastními náklady renovovat a zřídit samostatný lázeňský dům se 6 vanami. Od roku 1883 byly známy pod názvem Lázně sv. Václava. Roku 1850 koupil lázeňský dům Frant. Gassauer a dal jej r. 1856 rozšířit o východní přístavbu. V 80. letech 19. století měly lázně šest koupelen, 12 pokojů s 24 lůžky, jeden sál v prvním poschodí a dva hostinské pokoje v přízemí. Prameny léčivé vody svedené do široké studny v zahradě, byly užívané jako pitné, ale hlavně k přípravě koupelí pro lázeňské hosty.⁴

V letech 1910–11 byla na místě vyhořelého ovčína postavena další lázeňská budova. Na podzim roku 1940 byl v jednom domku patřícímu k lázním zřízen vojenský zajatecký tábor pro francouzské válečné zajatce, kteří pracovali u místních rolníků. Počátkem 50. let 20. století byly lázně zcela uzavřeny a z lázeňského domu byl zřízen domov pro děti vyžadující zvláštní péči.

Původní fara byla solitérní patrová budova z let 1765–69, realizovaná snad za účasti J. K. Kosche z Kadaně.⁵ Roku 1861 byla postavena nová fara. Roku 1877 bylo ukončeno pohřbívání na místním hřbitově u kostela sv. Václava. Nový hřbitov byl vybudován u cesty do Chotěnic.⁶

V obci byly evidovány v seznamu nemovitých kulturních památek pouze areál kostela sv. Václava s ohradní zdí, branou se sochařskou výzdobou a se sloupem Čtrnácti svatých pomocníků, socha sv. Jana Nepomuckého a boží muka. Do seznamu movitých památek Severočeského kraje, dokončovaného v době likvidace kostela sv. Václava, již nebyla z movitého vybavení z Čachovic zařazena jediná položka.⁷

Nejhodnotnější stavbou v obci byl farní kostel sv. Václava, postavený v letech 1716–1720 za působení faráře Bernarda Josefa Hübnera. Jak se potvrdilo při jeho velké opravě v roce 1926, nevznikl kostel jako novostavba na začátku 18. století, ale s užitím části zdiva starší církevní stavby. Při odstraňování omítek se objevila renesanční sgrafita a původní zdivo gotického kostela.⁸

Jednalo se o jednolodní orientovaný kostel s čtverhranným presbytářem o velikosti 7 m x 8 m, podélnou lodí o ploše 18 m x 12 m a vysokou věží, postavenou v polovině severní strany lodi. U severní zdi presbytáře se nacházela patrová stavba sakristie, při věži a před západním průčelím byly přízemní předsíně. Nároží presbytáře i lodi byly zvýrazněny štíhlými toskánskými pilastry, nesoucími plně toskánské kladí. Na průčelích lodi byly pod pilastry ploché

⁴ TAMTĚŽ, s. 12.

⁵ Emanuel POCHE a kol., *Umělecké památky Čech AJ, Academia 1977*, s. 169.

⁶ Zdena BINTEROVÁ, *Zaniklé obce Chomutovska II. díl, Chomutov 1995*, s. 13.

⁷ Helena HANŠOVÁ – Růžena ĀPALOVÁ, *Seznam významných movitých kulturních památek na okrese Chomutov – návrh datován 6. 1. 1969*.

⁸ Markéta LAURENČIKOVÁ – Jan GAŽA, *Zaniklé kostely na Chomutovsku po roce 1945, Chomutov 2001*, s. 7.

Obr. 3. Čachovice – kostel sv. Václava – pohled na emporu, 1960 – sbírka NPÚ UL, čng. 132.

Obr. 4. Čachovice – kostel sv. Václava – celkový pohled, únor 1967, sbírka NPÚ ÚOP Ústí n.L., foto J. Toroň.

lisenové rámce. Členění podélných fasád bylo zvýrazněno velkými kasulovými okny po obou stranách lodi. Sedlová střecha vytvářela nad západním průčelím vysoký štít zdobený lizénami a plochými volutami na křídlech. Hlavní vstupní portál s obdélným ostěním s jednoduchou profilací s uchy a kapkami byl na severní straně věže.

Motiv zvýraznění nároží toskánskými sloupy se projevil také ve druhém poschodí věže. Nad portálem a nad věžními hodinami byla segmentová okna. Věž byla zakončena vysokou cibulí krytou plechem. Interiér lodi byl sklenut třemi poli plackové klenby s freskovou výmalbou.

Podle signatury původně dochované na jedné z klebeň lodi kostela byly v roce 1751 dokončeny fresky s námětem legend o sv. Václavu, vytvořené F. A. Müllerem, žákem V. V. Reinera.

K roku 1772 byla uvedena oprava kostelní věže a sanktusní věžičky, další větší oprava obdobného druhu se uskutečnila v roce 1836. Kadaňský stavitel Karel Grund zajišťoval v roce 1854 blíže neupřesněné vnější i vnitřní opravy kostela.

Při velkém požáru obce v roce 1863 vyhořela zcela kostelní věž, která byla postavena znovu až v letech 1869–70 včetně osazení nových hodin.

Při další opravě v r. 1883 byla otevřena krypta pod chórem, kde byly nalezeny dvě rakve s ostatky Anny Heleny ze Štampachu, rozené z Kmentu a rytíře Volfa ze Štampachu, majitele statku Libuš (1528–1553). Následujícího roku byla krypta stavebně upravena.⁹

Rozsáhlá obnova kostela se uskutečnila v roce 1885 pod vedením stavitele Hermanna Plitznera (zřejmě z Kadaně). Tehdy byly pořízeny nejen nové krytiny na střechy kostela a sakristie, ale také nové omítky kostelních zdí. Původně schválený náklad 1850 zl. byl překročen o více než 1000 zl. vzhledem k rozhodnutí poříditi nové krovy za 900 zl. a obnovit všechno sklo v oknech za 118 zl. Roku 1897 byla také opravena velká kostelní bání a nově vyzlaceny kříže lakýrníkem Karlem Thillem z Kadaně za 400 zl.

⁹ NPÚ ÚOP v Ústí n. L., dokumentační sbírky – český výpis z čachovické farní pamětnice – zřejmě z doby likvidace kostela sv. Václava (bez uvedení data a autora).

Obr. 5. Čachovice – kostel sv. Václava – signatura Fr. Müllera, 1965, sbírka NPÚ UL.

Zřejmě poslední velká oprava byla realizována po I. světové válce. V roce 1923 se pořídila nová střecha, v dalším roce větší oprava věže a sanktusní věžičky, v letech 1925–26 pak nové omítky s výmalbou, nátěr okenních rámců, úprava hřbitovní zdi a elektrifikace kostela, vše za 27 672 Kč. Na závěr opravy kostela akademický malíř H. Artur von Scheibenhof z Ostrova obnovil stropní fresky za 3 500 Kč.¹⁰

Původní vnitřní vybavení kostela sv. Václava bylo údajně rokokové, upravované v 19. století.¹¹ O době jeho vzniku a původu jsou v zápisech farní pamětnice uváděny konkrétní údaje velmi nepravidelně a neúplně, a to jen pro některé jeho části. Z původního vybavení byly popsány jen sochy evangelistů na triumfálním oblouku a za varhanami, které byly dílem F. Vettera kolem roku 1720. V roce 1773 byly pořízeny nové postranní oltáře sv. Jana Nepomuckého a sv. Antonína Paduánského za 127 zl. Varhany z roku 1778 od Ing. Schmidla z Lokte byly stejným varhanářem opraveny v roce 1790. Kazatelna pocházela z roku 1783, autorem byl zřejmě A. Weitzmann. V roce 1779 praskl střední zvon a byl odeslán do Prahy k přelití mistru Jiřímu Kühnerovi (Malá Strana č. p. 166), který přelil i další čachovický zvon.

Podrobnější zápisy k obnově a hlavně k novému vybavení kostela sv. Václava byly vedeny až od poloviny 19. století. V té době začali farníci, zbohatlí hlavně díky prosperujícím místním lázním, „modernizovat“ svůj svatostánek postupnou výměnou původního mobiliáře za zcela novodobý. V roce 1849 byly darovány obrazy 14 zastavení křížové cesty od malíře Františka Krouského z Kralup. V roce 1856 byl z darů pořízen obraz P. Marie od Roberta Bayera v ceně 80 zl., v roce 1860 byly do kostela darovány dvě sochy andělů. Při obnově věže kostela zničené požárem v roce 1863 byly pořízeny nové věžní hodiny, dodané L. Plešivým z Prahy za 550 zl.

Roku 1884 byla koupena jeden metr vysoká socha Panny Marie Immaculaty z uměleckého závodu J. B. Burgena

z Gröden v Tyrolsku za 50 zl. a umístěna na postranním oltáři sv. Antonína. Současně Burgenův závod opravil sochu sv. Jana Nepomuckého za 30 zl. Při rozsáhlé obnově kostela v roce 1885 byl oltář sv. Antonína nově zasvěcen P. Marii Immaculatě. Roku 1886 byla pořízena nová zpovědnice od uměleckého truhláře Fr. Gröbela z Kadaně. V roce 1897 byla zakoupena v uvedeném uměleckém závodě v Gröden nová socha P. Marie Lurdské. Socha P. Marie Immaculaty byla prodána do Běšic pro tamní kapli za 40 zl. Také byla z bočního oltáře odstraněna socha sv. Antonína. Spolu se sochou sv. Jana Nepomuckého z protějšího oltáře byly přemístěny do bočních nik. Na hlavní oltář, upravovaný Fr. Gröbelem z Kadaně, byly dodány nové tři sochy neznámého autora, plastika sv. Václava, sv. Ludmily a sv. Antonína Paduánského a dvě sošky andělů. Umělecký truhlář Gröbel vyrobil také v roce 1898 nové patronátní lavice. V témže roce byly nově opraveny kazatelna, křtitelnice a oba boční oltáře za 350 zl.

Roku 1900 praskl zvon P. Marie, který následně přelil chomutovský zvonář Herold a upravil jako původní včetně nápisů. Statkář Josef Strunz věnoval malované okno se sv. Rodinou od vídeňské firmy Carl Geylings. V letech 1916–17 byly všechny větší zvony zrekvírovány.¹²

Hřbitovní brána se nacházela na severovýchodním nároží ohradní zdi hřbitova u kostela sv. Václava. Od cesty k ní vedlo předsazené schodiště o 20 stupních. Sloupový portál byl ukončen mírně stlačeným obloukem, ozdobným ve směru od silnice romantickým gotizujícím prvkem typu tzv. oslího hřbetu. V atikovém nástavci nad obloukem byly osazeny tři sochy, uprostřed jezdecká socha sv. Václava a po stranách vlevo sv. Ludmila a vpravo sv. Florián.

Sloup Čtrnácti svatých pomocníků byl vybudován neznámým mistrem v roce 1716 a osazen na upravené ploše přímo pod ohradní zdí hřbitova u kostela sv. Václava. Byl vysekán z tvrdého hustého křemitého černovického pískovce, původně s předpokládanou barevnou povrchovou úpravou. Čtvercový základ celé kompozice byl lemován balustrádou o délce jedné strany 5 m, celková výška sloupu je 735 cm. Balustráda byla rozdělena devíti sloupky na osm polí původně osazených 30 kusy hranatých kuželek, na její čelní straně byla vstupní kovaná branka doplněná po stranách dekorativními koulemi. Na dalších stranách byly osazeny tři sochy. Velký spodní podstavec byl dotvořen čtyřmi nárožními pilastry, mezi nimi byly niky s vloženými konzolami pro čtyři sochy. Další čtyři sochy byly osazeny mezi velkým podstavcem a balustrádou. Ve vyšší úrovni se nacházel menší podstavec s hranolovým dříkem prolomeným křížovým otvorem. Nad ním spočíval na akantovém podkladu vysoký štíhlý obelisk s křížkem ve vrcholu. V jeho spodní části na přední a obou bočních stranách byl zdoben reliéfy s biblickými výjevy (Útěk do Egypta, Dvanáctiletý Ježíš v chrámu a Uvedení Páně do chrámu) a jednotlivými sochami.

Kamenná boží muka se nacházela v horní části obce nad kostelem a byla postavena nákladem rodiny Ultschovy.¹³ Hranolový štíhlý gotizující dřík, spočívající na

¹⁰ NPÚ ÚOP v Ústí n. L., dokumentační sbírky – český výpis z čachtické farní pamětnice.

¹¹ manuel POCHE a kol., *Umělecké památky Čech A–J*, Praha 1977, s. 169.

¹² NPÚ ÚOP v Ústí n. L., dokumentační sbírky – český výpis z čachovické farní pamětnice.

¹³ Zdena BINTEROVÁ, *Zaniklé obce Chomutovska II. díl*, Chomutov 1995, s. 14.

Obr. 6. Čachovice - kostel sv. Václava, umístění signatury na 1. klenebním poli, 1965, sbírka NPÚ UL.

soklu s nápisem A. S. A. 1666 a na druhé straně s letopočtem 1730 a ozdobeným na bočních hranách hrubě vytesaným pleťencem, byl zakončen hranolovou kaplicí se soškou Krista na kříži na jejím vrcholu.

Socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1716 stávala na mostku přes Lužický potok. V době pořizování dokumentace před zahájením likvidace byla již povalena na zem a podle fotografie byla v silně poškozeném stavu rozlámana na několik kusů.

V nedatované soupisce evidovaných transferů v KSSPPOP Ústí n. L. i v obdobné kartotéce vedené v Základně těžební oblasti ve Vtelně byly zaznamenány další památky nevedené ve státních seznamech nemovitých a movitých památek, které byly podle uvedených dokumentů transferovány z Čachovic do přechodných

depozitářů. Do roku 1972 se nacházely v kostele ve Vysočanech, okres Chomutov, dále byly přesunuty do Kadaně, do městského hradu a františkánského kláštera, a do kláštera v Oseku, okres Teplice. Jednalo se o sochu sv. Josefa, nacházející se na území obce a o řadu andělů, čtvero putti, sochu sv. Josefa a sochy čtyř evangelistů z vybavení kostela sv. Václava.

Stavbou Nechranické vodní nádrže zaniklo okolo roku 1967 šest vesnic, mezi nimi i Běšice a Chotěnice, osady Čachovic a částečně byl zatopen i katastr Čachovic. Jeho podstatně větší část však byla později zasypána výsypkami Dolů Nástup Tušimice.

Sídelní útvary určené k zániku výstavbou Nechranické přehrady, včetně Čachovic, byly likvidovány ještě před uzavřením tzv. trojstranné dohody o zajištění záchrany

Obr. 7. Čachovice – sloup 14 sv. pomocníků, 1960, sbírka NPÚ UL, čng. 51.

a dokumentace kulturních památek v SHR.¹⁴ Proto dochovaný dokumentační materiál z tohoto území nemá často dostačující vypovídací schopnost o charakteru daného osídlení a jeho památkového fondu. Dokumenty bývají neúplné a na nekvalitních materiálech, jiné, jako např. stavebně historické průzkumy urbanistických celků i jednotlivých architektonicky, uměleckohistoricky i stavebně technicky významných solitérů, nebyly vůbec realizovány. Přitom v Čachovicích bylo podle předběžné soupisky minimálně 13 architektonicky zajímavých domů a statků, které by si zasloužily mít aspoň podrobnou fotodokumentaci. Část dokončených prací se z různých více či méně objektivních důvodů (užití kopírovacích technik s mimořádně krátkou životností, např. světlotisky, stěhování i volný způsob zápůjček a výpůjček aj.) nedochovala vůbec. Také řádně transferované předměty jsou v současnosti často náročné k dohledání, občas i s negativním výsledkem. K tomu je nutné ještě doplnit silný vliv tehdejších negativních názorů na památkovou hodnotu neoslohových a eklektických úprav staveb i interiérových vybavení, na což zřejmě doplatil bohatě vybavený interiér čachovického kostela.

Kostel sv. Václava byl vyklizen a v roce 1970 se souhlasem ministerstva kultury o upuštění od památkové ochrany zlikvidován.¹⁵ Transferem cenných nástropních

maleb F. Müllera z roku 1751 byli po několika jednáních v Českém fondu výtvarných umění přímo v kostele a na demoličním oddělení dolu Nástup pověřeni restaurátoři akad. malíři František Makeš a Jiří Toroň. Na základě rozhodnutí komise na místě v kostele sv. Václava ze dne 6. 6. 1967 byly navrženy dvě varianty snímání nástěnných maleb, buď všechny pojednané plochy, nebo zachránit jen části kompozic maleb v jednotlivých klenebních polích. Samozřejmě byla vybrána časově i finančně méně náročná varianta.¹⁶

Za účasti zástupců SÚPPOP v Praze a KSSPPOP v Ústí n.L. bylo dohodnuto, že jako první se bude snímat výzdoba z klenebního pole (3. od vchodu) v celém rozsahu vč. medailonů, rámování, ornamentů a kytic. Práce na 1. etapě byla dokončena v listopadu 1967 a všechny díly byly uloženy na boční empoře v klášterním kostele v Oseku, kde zůstaly dodnes.¹⁷

Druhá etapa se týkala prvního klenebního pole nad kruchtou se snímáním maleb o celkovém počtu 90 dílů, které byly rovněž převezeny do Oseka a uloženy na emporu kostela. Kolaudace se konala 31. 5. 1968 v Oseku.¹⁸

Po postavení lešení pod kruchtou zjistil restaurátor ak. mal. Jiří Toroň, že kompoziční součásti celkové výzdoby klenebního pole jsou natolik kvalitní malbou, že se je v rozsahu 15 m² rozhodl sejmut bez nároku na honorář. Kytice a figurální medailony tvořily s centrální figurální kompozicí Převezení ostatků sv. Václava do Prahy, která byla snímána dle objednávky, jednotný výtvarný záměr. Podle dohody měl být kostel zdemolován ihned po skončení restaurátorských prací. Mezi tím bylo ujednáno, že střecha kostela bude k dispozici pro Kulturní správu ONV Chomutov, která ji poskytne do libereckého okresu na zhotovení nové střechy blíže neuvedeného vyhořelého kostela. Vzhledem k vysoké umělecké hodnotě a zachovalosti fresek navrhli restaurátoři, že sejmou malby i z třetího, původně neplánovaného klenebního pole. Požádali, aby byl projednán odklad demolice kostela. K tomu byl dán sice ze strany dolů souhlas, ale podle předchozího odsouhlaseného postupu se odstranila střecha, čímž se jakákoliv práce pod nestabilním promočeným stropem stala nerealizovatelnou. Jednotlivé díly sejmutých fresek jsou stále v oseckém kostele a již 45 let čekají na nové osazení.

Z ostatního přeneseného vybavení kostela, uloženého nejprve zčásti ve Vysočanech v kostele a ve dvou depozitech v Kadani, byl po vyklizení vysočanského kostela okolo roku 1972 čachovický mobiliář přestěhován rovněž do Kadaně. V souvislosti s realizací celkové obnovy pro nové využití jak františkánského kláštera, tak i kadaňského hradu byly deponované předměty opět stěhovány. V současnosti je znám pouze osud soch dvou andělů trubačů z chóru kostela sv. Václava, které jsou po restaurování prezentovány v expozici ve františkánském klášteře v Kadani.

památek dalších likvidovaných obcí (Bystřice, Kralupy, Libouš, Milžany, Prunéřov, Tušimice, Vrchnice).

¹⁶ NPÚ ÚOP v Ústí n. L., dokumentační sbírky – spisy Čachovice.

¹⁷ NPÚ ÚOP v Ústí n. L., dokumentační sbírky – spisy Čachovice.

¹⁸ NPÚ ÚOP v Ústí n. L., dokumentační sbírky, mimo jiné bylo dne 23. 1. 1985 vydáno odborem kultury ONV Teplice rozhodnutí o dokončení záchrany fresek z Čachovic, uložených v Oseku, osazením v bývalém zámeckém kostele v Duchcově – dosud nere realizováno.

¹⁴ Dohoda o zajištění záchrany a dokumentace kulturních památek v Severočeském hnědouhelném revíru mezi FMPE, MK ČR a S KNV z 10. 8. 1972.

¹⁵ Hromadné rozhodnutí o upuštění od památkové ochrany přípisem MKI č. j. 13046/70-II/2 z 22. 9. 1970, týkající se kromě Čachovic také kulturních

Obr. 8. Čachovice – budova lázní, 1965, fotosbírka SÚPPOP Praha, č. n. 100391.

Torzo historických varhan po jejich poničení v roce 1966 bylo deponováno a později použito pro opravu jiného historického nástroje ve Středočeském kraji.¹⁹

Jezdecká socha sv. Václava z hřbitovní brány byla nainstalována v klášterní noviciátní zahradě v Oseku, obě sousední sochy byly druhotně použity k doplnění chybějících soch na sloupu Čtrnácti svatých pomocníků při restaurování po jeho přesunu do Valtířova, okres Ústí n. L. Samotný sloup byl při převozu a při restaurování již poškozen (realizace vč. transferu ak. soch. František Rada a ak. soch. Miroslav Zentner). Na novém místě již nebyly osazeny kamenné koule, tři plastiky na balustrádě, čtyři sochy se sokly, tři další sochy v nikách a dvě sochy z velkého podstavce byly nahrazeny sochami z hřbitovní brány. Stará kovaná branka se ztratila a byla nahrazena novotvarem. Při opravě sloupu v roce 1995 ak. soch. Michaelem Bílkem již chyběla nepůvodní socha sv. Ludmily. Následně bylo zcizeno dalších pět soch, pouze jedna, sv. Jiří, je uložena u obecního úřadu Velké Březno. V současnosti je celý sloup zbaven sochařské výzdoby kromě reliéfních biblických výjevů, kovového křížku ve vrcholu a balustrády se dvěma posledními kusy kuželek. Zatím čeká na potřebné finanční dotace, které umožní jeho řádné kvalitní zrestaurování.²⁰

¹⁹ NPÚ ÚOP v Ústí n. L., dokumentační sbírky, část ZTO Vtelno.

²⁰ Radomil ŠOLC, *Návrh restaurování kamenného sloupu ve 14 svatými pomocníky ve Valtířově*, 27. 9. 2012.

Další osud kamenných pletencových božích muk není znám, socha sv. Jana Nepomuckého byla původně nezvěstná, ale při revizi nemovitých kulturních památek v letech 1982–87 bylo výkonným orgánem SPP v Chomutově sděleno, že se jedná o sochu stejného světce, přemístěnou do Klášterce nad Ohří do Třebízského ulice. Při porovnání fotosnímku sochy z Čachovic z roku 1960 se současným stavem sochy v Klášterci není podobnost úplná. Bude nutné tento stav znovu prověřit.

Obec Čachovice v okrese Chomutov včetně jejího celého katastru zanikla na přelomu 60. a 70. let 20. století neobvykle oběma zásahy, nejradikálněji přetvářejícími původní krajinu severozápadních Čech – tj. nejen vybudováním Nechranické vodní nádrže, ale také výsypkou z postupující těžby uhlí Dolu Nástup. Z původního památkového bohatství obce se do současnosti dochovalo jen několik věcí, z nichž k nejhodnotnějším vždy náležely sloup Čtrnácti svatých pomocníků a nástěnné malby z kostela sv. Václava. Proto je zcela nezbytné, aby tyto památky zůstaly i nadále zachovány a k tomu se v brzké době získaly finanční prostředky – nejen na celkovou obnovu v současnosti zdevastovaného sloupu, který doputoval až do Valtířova v okrese Ústí nad Labem (opět ke kostelu sv. Václava), ale i na dořešení a následnou realizaci důstojné prezentace transferovaných nástěnných maleb, již 45 let deponovaných v oseckém klášterním kostele.